

روزشمار جنگ

یکشنبه

۲۷ مرداد ۱۳۶۴

۱ ذیحجه ۱۴۰۵

۱۸ اوت ۱۹۸۵

۶۳۲

در جریان آماده‌سازی منطقه عملیاتی فاو، رفتار دشمن و واکنش‌های احتمالی او در قبال تحرک خودی - که در پوشش انجام می‌شود - زیر نظر قرار دارد تا میزان حساسیت دشمن روشن گردد. امروز نیز "محمد پیش‌بهار" جانشین اطلاعات قرارگاه خاتم سپاه، بر اساس اطلاعات رسیده از دیده‌بان‌های مستقر در این منطقه عملیاتی، گزارش داد که دشمن علاوه بر این‌که بر فعالیت‌های مهندسی خود در دو سه روز گذشته ادامه می‌دهد، شانزده دستگاه تانک نیز وارد منطقه کرده‌است. از طرف دیگر، با برچیدن پایگاه موشکی، وسایل پایگاه را با خودروهای مربوطه از منطقه خارج کرده‌است.^(۱)

۶۳۳

به دنبال حملات سنگین هوایی عراق به پایانه نفتی خارک (در ۱۳۶۴/۵/۲۴)، امروز یک نفت‌کش بلژیکی هدف حمله هواپیماهای مهاجم قرار گرفت. آسوشیتدپرس در این باره گزارش داد: «جنگنده‌های ایرانی یک نفت‌کش بلژیکی را در ناحیه جنوب آب‌های خلیج فارس هدف راکت قرار دادند. مأمورین امداد دریایی گفتند که کشتی‌های یدک کش برای خاموش کردن حریق که در داخل کشتی رخ داده است، به طرف آن شتافتند. کشتی مذکور - که ۴۵۷۰۰ تن وزن خالص آن است - در نقطه‌ای واقع در آب‌های بین‌المللی در چهل کیلومتری شرق شبه جزیره قطر از ناحیه دودکش صدمه دید. کشتی آسیب دیده به‌عنوان کشتی "نانس لئوبارد" ثبت شده در بلژیک، شناخته شده است. این حمله به‌عنوان تلافی ایران در مقابل حمله هوایی عراق به جزیره خارک - ترمینال اصلی نفت ایران در شمال شرقی خلیج فارس - تلقی می‌شود.»^(۲) در پی این حمله، دولت بلژیک رسماً به دولت ایران اعتراض کرده است.^(۳) اما ایران هرگونه دخالت در این حمله را رد کرد.^(۴)

سخن‌گوی بیمه "لویدز" در این باره گفت: «یک موشک، سالن کنفرانس این نفت‌کش پنجاه هزار تنی را ویران کرده و تمام خطوط برق سکوی ناخدا را قطع نموده است و سوراخ دیگری نیز در کشتی گزارش شده است که احتمالاً حاوی یک راکت منفجر نشده است.

حریق ایجاد شده در کشتی توسط خدمه خاموش شده و آسیبی به خدمه نرسید.»^(۵) در گزارش یونایتدپرس در مورد این حادثه آمده است که این حمله هوایی ظاهراً به تلافی حمله هوایی عراق علیه ترمینال نفتی جزیره خارک انجام گرفته و این صد و چهل و ششمین کشتی است که در جنگ آسیب دیده است.^(۶) رادیو اسرائیل نیز با اعلام این خبر همچون خبرگزاری فرانسه، یونایتدپرس و آسوشیتدپرس، آن را اقدامی از جمهوری اسلامی ایران به تلافی حملات هوایی عراق به خارک، دانسته است.^(۷)

۶۳۴

حمله اخیر عراق به خارک، همچنان از محورهای عمده خبرهای جهان محسوب می شود. در بررسی بازتاب حمله خارک که امروز در رسانه های جهانی قابل بررسی است، نکته قابل توجه، اطلاعات و نکات متنوع و جالبی است که با این بازتاب، همراه است. با توجه به همین جنبه، نمونه هایی از انعکاس این حمله در منابع خبری امروز، می آید: رادیو بی بی سی: «ماهواره های غربی که برفراز منطقه خلیج فارس فعالیت می کنند، به طور گسترده ای ادعای عراق دایر بر وارد ساختن ضربه ای ویرانگر به ترمینال عمده نفت ایران در جزیره خارک را رد کرده اند. در نتیجه حمله روز پنجشنبه واقعاً بخشی از تأسیسات این ترمینال و نیز یک نفتکش در حال بارگیری در این جزیره، آسیب دیده است. اما بخش های کلیدی این ترمینال از جمله تلمبه های حیاتی آن همچنان به فعالیت اشتغال دارند. حمله عراقی ها - که در آستانه انتخابات ریاست جمهوری در ایران، صورت گرفت - مصمانه ترین حمله عراق در طول جنگ پنج ساله میان دو کشور بود و بدین ترتیب می تواند تغییر استراتژی بغداد قلمداد شود.»^(۸)

روزنامه آمریکایی "نیویورک تایمز": «ایران حداقل سه انتخاب پیش رو دارد: اول آن که می تواند از ۱۵۰ هزار حاجی ایرانی که اکنون در عربستان هستند استفاده کند و این کشور را به هم بریزد. دوم آن که به خطوط لوله های نفتی و کشتی های نفتکش که نفت را از عراق، کویت، بحرین و یا هر جای دیگر در جهان عرب، انتقال می دهند، حمله نماید. سوم آن که در تلافی حمله به خارک، تأسیسات نفتی عربستان در "رأس التنوره" را با استفاده از موشک های "اسکاد" و یا حملات انتحاری، مورد حمله قرار دهد.»^(۹)

روزنامه کویتی "الانباء": «اگر ایران به فکر انتقام است، اشتباه کرده است. کشورهای ساحل خلیج فارس هم اکنون در شرایطی هستند که اگر مورد حمله واقع شوند، متقابلاً دست به حمله خواهند زد و ایران جنگ زده در صورت اقدام به تلافی حمله خارک، جبهه گسترده ای را در مقابلش خواهد گشود که ملزومات آن به مراتب بیش از چیزی است که می تواند در اختیار آن کشور قرار گیرد. [...] هم اکنون بهترین زمان برای تقویت روابط میان ملت های خلیج فارس و ایران از طریق تشویق و حمایت ندهایی که در داخل ایران خواهان پایان مناقشات از طریق مذاکره می باشد، است.»^(۱۰)

"لوکوتیدین دوپاری" چاپ فرانسه: «از طرف واشنگتن [این حمله] با نوعی تردید روبه‌رو شد، زیرا استحکامات دفاعی ایران در این منطقه قوی است.»^(۱۱)

روزنامه ایتالیایی "لااستامپا": «در حال حاضر دنیا در یک ترس و وحشت به سر می‌برد، چرا که ایران در گذشته اعلام کرده‌است در صورتی که پایانه خارک از سوی عراق هدف حمله جدی قرار گیرد و صدور نفت متوقف شود، اقدام به بستن تنگه هرمز می‌نماید.»^(۱۲)

"زود دویچه سایتونگ" چاپ آلمان: «ادامه جنگ با عراق، بستگی به صادرات نفت دارد. عراق طبق تخمین کارشناسان بی‌طرف، از کشورهای نفت‌خیز شبه‌جزیره عرب برای ادامه جنگ علیه اسلام انقلابی آیت‌الله خمینی، تاکنون بیش از چهل میلیارد دلار دریافت کرده‌است، اما ایرانی‌ها مجبورند که خرج جنگ را خود عهده‌دار باشند. آن‌ها کسی را ندارند که به آن‌ها کمک کند و دارای اعتبار کافی نمی‌باشند ولی عملاً بده‌کاری هم ندارند. ارتباط پولی آن‌ها با بانک‌های اروپایی تا ۸۰۰ میلیون دلار می‌رسد؛ طلب‌کاران امریکایی قبلاً راضی شده‌بودند.

ذخایر ارزی - که تهران میزان آن را به سان یکی از اسرار مملکتی می‌داند - طبق تخمین متخصصین امر، شش میلیارد دلار می‌باشد. این مبلغ برابر است با احتیاجات وارداتی ایران برای مدت چهار تا پنج ماه.»^(۱۳)

"واشنگتن پست": «تهران به صادرات نفتی که در حال حاضر بین ۱/۵ تا ۲ میلیون بشکه نفت در روز تخمین زده می‌شود، وابسته می‌باشد تا بتواند از عهده نه تنها مخارج جنگ بلکه برنامه‌های داخلی خود نیز برآید. در حدود ۹۰ درصد صادرات نفت ایران از طریق جزیره خارک صورت می‌گیرد. اعتقاد بر این است که دیگر کشورهای حوزه خلیج فارس که در جنگ از عراق حمایت نموده‌اند، عراق را از انجام یک حمله گسترده علیه ترمینال نفتی ایران منصرف نموده‌اند. گفته می‌شود که آن‌ها هراسان‌اند که در چنین حالتی، ایران در جست‌وجوی تلافی برآمده و در صدد نابود کردن ترمینال‌های نفتی برآید.»^(۱۴)

۶۳۵

سفیر امریکا در کویت اذعان کرد که دو مسئله "خاورمیانه" و "جنگ ایران و عراق"، در برنامه کار کنفرانس آینده سران امریکا و شوروی در ژنو، است. اما وی طرح هرگونه اقدامی درباره این دو موضوع را بعید دانست. سفیر امریکا در کویت که در گفت‌وگو با روزنامه کویتی "القبس" سخن می‌گفت، افزود کشورش به کوشش‌های خود به منظور دستیابی به راه حلی مسالمت آمیز درباره مسئله خاورمیانه، ادامه خواهد داد.^(۱۵)

۶۳۶

"هاشم عقداوی" وزیر مشاور و عضو مجلس ملی عراق که در رأس یک هیئت پارلمانی سرگرم دیدار از کویت است، امروز در یک کنفرانس مطبوعاتی، از طرحی جدید درمورد پایان جنگ، سخن گفت. نکته جدید در این طرح - که به گفته وی قرار است در اجلاس

شهریورماه اتحادیه بین‌المجالس در "اتاوا" مطرح شود - اجازه دو کشور به ملت‌های خود برای انتخاب حکومت‌های مورد علاقه، بدون این که تحت فشار قرار گیرند، می‌باشد. رئیس مجلس کویت قول حمایت از این طرح در اجلاس آتی بین‌المجالس را داده است.^(۱۶)

۶۳۷

در ادامه خبرهای مندرج در رسانه‌های خارجی درباره قاپاق تجهیزات نظامی ساخت آمریکا به ایران، نشریه انگلیسی "سندی تایمز" امروز در یک گزارش مفصل، با اشاره به قاپاق اسلحه از انگلستان به ایران، این را زمینه‌ساز نزاع موجود بین دولت آمریکا و انگلیس، دانست و به چگونگی ارسال تسلیحات نظامی به ایران پرداخت. در این گزارش آمده‌است: «به گفته مقامات رسمی در گمرک وزارت دادگستری آمریکا، انگلستان به صورت یک محور برای قاپاق اسلحه به ایران درآمده است. مقامات آمریکایی همچنین گفتند تلاش آن‌ها به منظور جلوگیری از این معاملات، به خاطر همکاری ضعیف مقامات انگلیسی عقیم مانده‌است.

نزاع موجود بین دو دولت آمریکا و انگلیس در همین زمینه که برای چندین سال ادامه داشت، اکنون به نظر می‌رسد که تشدید شده‌است. مقامات آمریکایی که نسبت به انگلیسی‌ها، با مسئله صدور اسلحه به ایران با جدیت بیشتری برخورد می‌کنند، اعلام داشتند که در دو سال گذشته آن‌ها حداقل پنج باند صادرکننده اسلحه به ایران که از لندن به عنوان محل بارگیری و مرکز تدارکات مالی استفاده می‌کردند را متلاشی کرده‌اند. به گفته مقامات گمرکی آمریکا، یک شرکت انگلیسی - که یکی از برندگان جایزه صادرات ملکه نیز می‌باشد - در معاملات تسلیحات نظامی با هردو کشور ایران و عراق در خلال جنگ خلیج فارس، دست داشته است.

به گفته دادستان آمریکایی، تسلیحات نظامی آمریکایی که از طریق لندن به ایران ارسال گردیده، شامل پیچیده‌ترین تسلیحات نظامی که برای جهان آزاد شناخته شده، می‌باشد. گفته می‌شود که برخی از اجناس که ایرانی‌ها از طریق انگلستان به دست آورده‌اند، از ناهای هواپیمابر و پایگاه‌های نیروی دریایی به سرقت رفته‌است.

آژانس‌های اطلاعاتی مدارکی به دست آورده‌اند که نشان می‌دهد بازرگانان اسلحه که لندن را به عنوان پایگاهی مورد استفاده خود قرار داده بودند، مستقیماً با ارتش ایران در لندن و مراکز وزارت دفاع در تهران معامله کرده‌اند. مقامات رسمی در لندن اکنون اعتراف می‌کنند که حواله‌های تسلیحات ایران از طرف شرکت ملی نفت ایران که در ساختمانی نزدیک "اسکاتلند یارد" واقع است، ارسال می‌شود.

عدم توافق بین واشنگتن و لندن، از دیدگاه‌های متفاوت آن‌ها در رابطه با فروش اسلحه به ایران، ریشه می‌گیرد. در حالی که ایالات متحده آمریکا کلیه صادرات خود به ایران را پس از

بحران گروگان‌گیری ممنوع ساخته اما سیاست انگلستان در زمینه صادرات اسلحه به ایران متفاوت بوده‌است. در حال حاضر بخش تجارت و صنعت انگلستان که جواز صادرات را می‌دهد، تنها صادرات سلاح‌های مرگبار و یا قطعاتی که منجر به طولانی‌تر شدن جنگ با عراق می‌گردد را ممنوع ساخته است، در نتیجه انگلستان به کالاهایی که صدور آن‌ها توسط امریکا متوقف گردیده، اجازه صدور می‌دهد.

گذشته از این، ایرانی‌ها به منظور به دست آوردن قطعات یدکی تسلیحات ساخت امریکا که توسط شاه خریداری شده، راه‌های دیگری نیز یافته‌اند. در نتیجه معاملاتی که در امریکا صورت گرفته، همچنین با کمک کالاهایی که بعضی اوقات از طریق انگلستان بارگیری شده، در حال حاضر نیروی هوایی ایران بیش از بیست جنگنده "اف ۱۴" در حال عملیات دارد که این تعداد، هشت جنگنده بیش از سال گذشته می‌باشد.

همچنین تعداد فراوانی قطعات یدکی که برای جنگنده‌های اف ۱۴ به دست آورده است؛ این موفقیت از سوی ایران، منجر به تجدید نظر سخت‌گیری، امریکایی‌ها بر روی صادرات شده‌است.

انگلستان ادعا می‌کند که مأمورین گمرک امریکا در تحقیقات خود افراط کرده‌اند. آن‌ها همچنین فروش کالاهای ویژه امریکایی توسط شرکت‌های انگلیسی را تکذیب می‌کنند.^(۱۷)

۶۳۸

به گزارش خبرگزاری فرانسه، "یاسر عرفات" که پریشب (۱۳۶۴/۵/۲۵) وارد بغداد شده‌است، امروز با صدام دیدار کرد. آن‌ها نتایج کنفرانس اخیر سران عرب، به ویژه در ارتباط با جنگ ایران و عراق را مورد بحث و بررسی قرار داده‌اند.^(۱۸)

۶۳۹

"سید حسین موسوی" (ابوهشام) که به دعوت وزارت امور خارجه ایران در هیئتی از حزب الله لبنان و با "شیخ صبحی الطفیلی" امروز وارد تهران شده‌است، پس از ورود به تهران در مصاحبه‌ای با خبرنگاران نشریات خارجی و عربی‌زبان در محل پابویون دولت شرکت کردند. ابوهشام درباره سفر اخیر مورفی به منطقه گفت: «منظور مورفی از آمدن به منطقه، ایجاد یک هماهنگی بین طرح‌های امریکا و تحرک اخیر با یاسر عرفات است که کنفرانس اخیر سران عرب نیز به همین منظور برگزار گردید.»^(۱۹)

۶۴۰

امروز در دمشق در دفتر کار یک مقام امنیتی سوریه با حضور سفیر ایران در دمشق، یک بسته پستی انفجاری که برای سفارت جمهوری اسلامی ایران در دمشق ارسال شده‌بود، مورد بررسی قرار گرفت. در این جلسه، یک ایرانی متخصص انفجار و یک متخصص سوری نیز شرکت داشتند. این بسته سه روز پیش با پست هوایی به مقصد سفارت ایران، از فرانسه

آمده بود ولی در اداره پست به وسیله دستگاه جدیدی که پس از انفجار قبلی* سفارت جمهوری اسلامی ایران در دمشق، خریده شده و با آن همه بسته‌های پستی سفارت‌خانه‌ها بازرسی می‌شود، کشف شده بود. به نظر کارشناسان سوری، در ارسال این بسته که تمبر پست فرانسه را نداشته اما مهر گمرک هوایی فرودگاه فرانسه را دارد، احتمالاً دولت فرانسه نیز دست داشته‌است. متخصص ایرانی حاضر در جلسه نیز گزارش داد این بسته که حدود چهارصد گرم وزن دارد، دارای برنامه انفجاری دو زمانه است.

نتیجه گفت‌وگوی مقام‌های سوری و ایرانی حاضر در جلسه این شد که در خصوص دخالت مقام‌های کشور فرانسه در این ماجرا، از سفارت این کشور در سوریه توضیح خواسته شود. خاطرنشان می‌شود که این دومین محموله پستی انفجاری است که ظرف یک هفته اخیر برای سفارت‌خانه‌های جمهوری اسلامی ایران ارسال می‌شود. محموله اول در دست وابسته نظامی سفارت جمهوری اسلامی ایران در آلمان منفجر گردید ولی آسیب چندانی به وی نرساند.^(۳۰)

۶۴۱

تحرکات ایدایی علیه انتخابات ریاست جمهوری که روز جمعه گذشته برگزار شد، همچنان در ابعادی کوچک، ادامه دارد. امروز یک انفجار و یک آتش‌سوزی در دو نقطه کشور اتفاق افتاد: در خیابان "کمیل" (بابائیان) در غرب تهران بر اثر انفجار بمبی که در یک وانت تویوتا کار گذاشته شده بود، سی‌تن مجروح شدند. در این انفجار علاوه بر متلاشی شدن این خودرو، شانزده خودرو دیگر نیز آسیب دید و به شیشه‌های منازل و فروشگاه‌ها تا شعاع ۱۵۰ متری خساراتی وارد آمد.^(۳۱)

به‌نوشته روزنامه کیهان در مورد این انفجار، تعدادی از مجروحان در محل مداوا شده‌اند و هشت تن دیگر را مردم و مأموران امدادگر به بیمارستان برده‌اند که هفت تن از آنان به‌طور سرپایی در مراکز درمانی مداوا شده‌اند و فقط یک نفر بستری شده‌است.^(۳۲) در بندر انزلی نیز کتابخانه ستاد بسیج "کیورچال" را با بنزین به آتش کشیده‌اند که چندین جلد کتاب و قرآن مجید طعمه حریق شده‌است.^(۳۳)

۶۴۲

در جلسه امروز هیئت دولت، پس از ارائه گزارشی از وزیران خارجه و کشور درباره اوضاع افغانستان، آقای "موسوی" نخست‌وزیر، گفت: «ایران نمی‌تواند شاهد خیانت به ملت افغانستان

* منظور از "انفجار قبلی"، انفجار یک بسته پستی در سفارت ایران در دمشق است که قبلاً سبب مجروح شدن شدید حجت‌الاسلام "محتشمی" سفیر ایران در سوریه، گردیده بود. قطع دست راست از آرنج، قطع نیمی از پنجه دست چپ، آسیب‌دیدگی شدید ستون فقرات و گوش سفیر ایران، از جمله خسارات انفجار این بسته پستی بوده‌است.

باشد و هر نوع تصمیمی در مورد سرنوشت افغانستان بدون دخالت واقعی مردم، مورد مخالفت همه نیروهای مؤمن افغانی قرار خواهد گرفت.»^(۲۴) خاطرنشان می‌شود که اخیراً بعضی از منابع شوروی، ایران را به دخالت در امور افغانستان شدیداً متهم و محکوم کرده‌اند.

۶۴۳

"تایف" وزیر کشور عربستان، امروز در مصاحبه‌ای مطبوعاتی به تفصیل درباره مسائل مختلف حج صحبت کرد. وی گفت: «اسلام دین کاملی است که تمام امور از جمله سیاست در آن وجود دارد ولی می‌بایست بین این موضوع که اسلام را وسیله‌ای در خدمت سیاست یا سیاست را وسیله‌ای در خدمت اسلام قرار دهیم، فرق قائل شویم. ما می‌گوییم می‌بایست همه چیز از جمله سیاست را در خدمت اسلام قرار دهیم و این مفهوم صحیح اسلامی از این جریان است. ما در عربستان امکان ندارد که اسلام و دین را از سیاست جدا کنیم؛ سیاست جزئی از کل اسلام ولی اسلام کل قضیه است.»

وی درباره این که عربستان درخصوص سفر برخی از حجاج برای اجرای مناسک حج، مشکل آفرینی کرده‌است، گفت: «هرگز؛ ما امکان حج را در اختیار هر مسلمانی قرار می‌دهیم و درهای سفارتخانه‌های عربستان در تمام کشورهای جهان در مقابل تمام حجاج گشوده است و عربستان هیچ مانعی را در مقابل هیچ زائری در تمام جهان قرار نمی‌دهد.»^(۲۵)

منابع و مأخذ روز شمار ۱۳۶۴/۵/۲۷

- ۱- سند شماره ۱۰۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه خاتم (محسن رخصت طلب)، ۱۳۶۴/۵/۱۶ تا ۱۳۶۴/۸/۱۵، ص ۶۴.
- ۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۵۲ (۱۳۶۴/۵/۲۸)، ص ۲۳، آسوشیتدپرس از منامه، ۱۳۶۴/۵/۲۷.
- ۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۵۵ (۱۳۶۴/۵/۳۱)، ص ۲۰، رادیو بی.بی.سی.
- ۴- واحد مرکزی خبر صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۱۳۶۴/۵/۳۱، ص ۲۰، رادیو بی.بی.سی، ۱۳۶۴/۵/۳۰.
- ۵- دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، نشریه "گزارش"، شماره ۷ (۱۳۶۴/۵/۳۱)، ص ۱۲، ع همان.
- ۷- مأخذ ۲، ص ۳۹، رادیو اسرائیل، ۱۳۶۴/۵/۲۷.
- ۸- واحد مرکزی خبر صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۱۳۶۴/۵/۲۸، صص ۳ و ۴، خبرنگاری بی.بی.سی، ۱۳۶۴/۵/۲۷.
- ۹- مأخذ ۳، صص ۲ و ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی از واشنگتن، ۱۳۶۴/۵/۳.
- ۱۰- مأخذ ۲، ص ۱۴، خبرگزاری کویت، ۱۳۶۴/۵/۲۷.
- ۱۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، شماره ۹۲۶ (۱۳۶۴/۷/۷)، ص ۲۱، نشریه لوکوتیدین دویاری چاپ فرانسه، ۱۳۶۴/۵/۲۷.
- ۱۲- مأخذ ۲، صص ۱۲ و ۱۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی از رم، ۱۳۶۴/۵/۲۷.
- ۱۳- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، شماره ۹۱۵ (۱۳۶۴/۶/۲۳)، ص ۱۲، نشریه زوددویچه ساینونگ چاپ آلمان، ۱۳۶۴/۵/۲۷.
- ۱۴- مأخذ ۲، ص ۱۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی از واشنگتن، ۱۳۶۴/۵/۲۷.
- ۱۵- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش های ویژه" شماره ۱۵۳، ۱۳۶۴/۵/۲۹، ص ۲۸، بخش عربی رادیو امان، ۱۳۶۴/۵/۲۸.
- ۱۶- همان، ص ۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی از کویت.
- ۱۷- مأخذ ۲، صص ۱۸ و ۱۹، خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از روزنامه ساندی تایمز، ۱۳۶۴/۵/۲۷.
- ۱۸- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۴/۵/۲۸، ص ۲۰، به نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد.
- ۱۹- روزنامه کیهان، ۱۳۶۴/۵/۲۸، ص ۱۸.
- ۲۰- دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه، "بولتن" نشریه خبری شماره ۳/۸۶، ۱۳۶۴/۵/۲۷، صص ۱ و ۲.
- ۲۱- سند شماره ۲۰۰۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۶۴/۵/۲۹، ص ۱.
- ۲۲- روزنامه کیهان، ۱۳۶۴/۵/۲۸، ص ۱۹.
- ۲۳- سند شماره ۲۰۰۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۶۴/۵/۳۱، ص ۱۰.
- ۲۴- روزنامه کیهان، ۱۳۶۴/۵/۲۸، ص ۳.
- ۲۵- سند شماره ۰۹۶۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۴/۶/۲.